Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 18 juni 2015 *

”Överklagande — Konkurrens — Järnvägstrafiksektorn och därtill anknutna tjänster — Missbruk av dominerande ställning — Förordning (EG) nr 1/2003 — Artiklarna 20 och 28.1 — Administrativt förfarande — Beslut om att genomföra en inspektion — Kommissionens inspektionsbefogenheter — Grundläggande rätt till privata lokalers okränkbarhet — Inget förhandstillstånd från en rättslig myndighet — Effektiv domstolsprövning — Upptäckt som gjorts av en tillfällighet”

I mål C-583/13 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 15 november 2013,

Deutsche Bahn AG, Berlin (Tyskland),

DB Mobility Logistics AG, Berlin,

DB Energie GmbH, Frankfurt am Main (Tyskland),

DB Netz AG, Frankfurt am Main,

Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, Bodenheim (Tyskland),

DB Schenker Rail GmbH, Mainz (Tyskland),

DB Schenker Rail Deutschland AG, Mainz,

företrädda av W. Deselaers, E. Venot och J. Brückner, Rechtsanwalte,

klagande,

i vilket de andra parterna är:

Europeiska kommissionen, företrädd av L. Malferrari och R. Sauer, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

Konungariket Spanien, företrätt av A. Rubio González och L. Banciella Rodríguez-Miñón, båda i egenskap av ombud,

intervenient i första instans,

* Rättegångsspråk: tyska.

Eftas övervakningsmyndighet, företrädd av M. Schneider, X. Lewis och M. Moustakali, samtliga i egenskap av ombud,

intervenient i första instans,

Europeiska unionens råd,

intervenient i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta samt domarna J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (referent), J. L. da Cruz Vilaça och C. Lycourgos,

generaladvokat: N. Wahl,

justitiesekreterare: handläggaren I. Illéssy,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 4 december 2014,

och efter att den 12 februari 2015 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Deutsche Bahn AG och dess dotterbolag DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbHb och DB Schenker Rail Deutschland AG (nedan gemensamt kallade Deutsche Bahn) har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal i de förenade målen Deutsche Bahn m.fl./kommissionen (T-289/11, T-290/11 och T-521/11, EU:T:2013:404, nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogillade tribunalen deras talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2011) 1774 av den 14 mars 2011, K(2011) 2365 av den 30 mars 2011 och K(2011) 5230 av den 14 juli 2011 om att genomföra inspektioner (nedan gemensamt kallade de omtvistade besluten) i enlighet med artikel 20.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1) hos Deutsche Bahn AG och alla dess dotterbolag (ärendena COMP/39.678 och COMP/39.731).

Tillämpliga bestämmelser

2 Artikel 20 i förordning nr 1/2003, som har rubriken ”Kommissionens befogenheter vid inspektioner”, stadgar följande:

”1. För fullgörandet av de uppgifter som kommissionen tilldelas genom denna förordning får den genomföra alla nödvändiga inspektioner hos företag och företagssammanslutningar.

2. De tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat att genomföra en inspektion har befogenhet att

a) bereda sig tillträde till företags eller företagssammanslutningars lokaler, mark och transportmedel,

b) granska räkenskaperna och andra affärshandlingar, oavsett i vilken form de föreligger,

c) göra eller erhålla alla former av kopior av eller utdrag ur sådana räkenskaper och affärshandlingar,

d) försegla samtliga företagslokaler, räkenskaper eller affärshandlingar så länge och i den omfattning det är nödvändigt för inspektionen,

e) begära att företagets eller företagssammanslutningens företrädare eller medarbetare lämnar förklaringar till sakförhållanden och dokument som har samband med föremålet för och syftet med inspektionen och protokollföra deras svar.

3. De tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat att genomföra en inspektion skall utöva sina befogenheter efter uppvisande av ett skriftligt tillstånd som anger föremålet för och syftet med inspektionen samt de påföljder som föreskrivs i artikel 23 om begärda räkenskaper eller andra affärshandlingar inte läggs fram i fullständigt skick eller om svaren på en begäran enligt punkt 2 i den här artikeln är oriktiga eller vilseledande. Kommissionen skall i god tid före inspektionen underrätta konkurrensmyndigheten i den medlemsstat inom vars territorium inspektionen skall genomföras om denna.

4. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig de inspektioner som kommissionen har beslutat om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med inspektionen, fastställas när den skall börja och anges de påföljder som föreskrivs i artiklarna 23 och 24 samt upplysas om rätten att få beslutet prövat av E[U]-domstolen. Kommissionen skall fatta sådana beslut efter att ha samrått med konkurrensmyndigheten i den medlemsstat inom vars territorium inspektionen skall genomföras.

5. Tjänstemän som är anställda vid eller bemyndigade eller utsedda av konkurrensmyndigheten i den medlemsstat inom vars territorium inspektionen skall genomföras skall, på begäran av den myndigheten eller kommissionen, aktivt bistå de tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat. De skall för detta ändamål ha de befogenheter som anges i punkt 2.

6. Om de tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat konstaterar att ett företag motsätter sig en inspektion som har beslutats enligt denna artikel, skall den berörda medlemsstaten lämna dem nödvändigt bistånd, och, när det är lämpligt, begära handräckning av polisen eller annan motsvarande verkställande myndighet, för att de skall kunna genomföra sin inspektion.

7. Om det bistånd som föreskrivs i punkt 6 kräver tillstånd av en rättslig myndighet enligt nationella bestämmelser, skall ett sådant tillstånd begäras. Ett sådant tillstånd kan också begäras i förebyggande syfte.

8. Vid ansökan om ett tillstånd enligt punkt 7 skall den nationella rättsliga myndigheten kontrollera att kommissionens beslut är fattat i vederbörlig ordning och att de planerade tvångsåtgärderna varken är godtyckliga eller alltför långtgående i förhållande till föremålet för inspektionen. Den nationella rättsliga myndigheten får vid sin kontroll av att tvångsåtgärderna är proportionella, direkt eller via medlemsstatens konkurrensmyndighet, be kommissionen om närmare förklaringar om framför allt de grunder på vilka kommissionen misstänker överträdelse av bestämmelserna i artiklarna [101 FEUF och 102 FEUF] samt hur allvarlig den misstänkta överträdelsen är och på vilket sätt det berörda företaget är inblandat. Den nationella rättsliga myndigheten får dock inte ifrågasätta att en inspektion behövs eller begära att få tillgång till uppgifter i kommissionens handlingar i ärendet. Lagenligheten hos kommissionens beslut kan endast prövas av E[U]-domstolen.”

3 Enligt artikel 28.1 i förordning nr 1/2003 får upplysningar som har inhämtats inom ramen för kommissionens undersökningsbefogenheter endast användas för det ändamål för vilket de har inhämtats, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 12 och 15 i förordningen, om informationsutbyte mellan kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna respektive samarbete med nationella domstolar.

Bakgrund till tvisten

4 Deutsche Bahn bedriver verksamhet inom sektorn för nationella och internationella transporter av gods och passagerare, logistik och järnvägstransportanknutna tjänster.

5 Den 14 mars 2011 fattade kommissionen ett första beslut om inspektion hos Deutsche Bahn på grund av en eventuellt omotiverad förmånlig behandling från DB Energie GmbH:s sida av andra dotterbolag i koncernen, bland annat genom ett rabattsystem för leverans av järnvägsel (nedan kallat det första inspektionsbeslutet). Denna första inspektion ägde rum den 29–31 mars 2011.

6 Den 30 mars 2011 fattade kommissionen ett andra inspektionsbeslut rörande Deutsche Bahn, med anledning av att DUSS eventuellt agerat i syfte att missgynna konkurrenter till koncernen i Tyskland genom att försvåra deras tillträde till terminaler eller genom att diskriminera dem (nedan kallat det andra inspektionsbeslutet). Denna andra inspektion ägde rum den 30 mars och 1 april 2011.

7 Den 14 juli 2011 antog kommissionen ett tredje inspektionsbeslut rörande Deutsche Bahn angående ett eventuellt konkurrensbegränsande system i form av strategisk användning av den infrastruktur som förvaltas av bolagen i koncernen med syfte att hindra, försvåra eller göra det mer kostsamt för konkurrenterna – vilka behöver tillträde till DUSS terminaler – att bedriva verksamhet inom järnvägstransportsektorn (nedan kallat det tredje inspektionsbeslutet). Denna tredje inspektion ägde rum den 26 juli 2011.

8 Deutsche Bahn, som hade sina advokater närvarande under de tre inspektionerna, gjorde varken några invändningar eller påtalade att det saknades förhandstillstånd från en rättslig myndighet. Deutsche Bahn motsatte sig inte heller inspektionerna under åberopande av artikel 20.6 i förordning nr 1/2003.

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

9 Genom ansökningar som inkom till tribunalens kansli den 10 juni respektive den 5 oktober 2011 väckte Deutsche Bahn talan i tre mål, vilka förenades. Deutsche Bahn yrkade att tribunalen skulle ogiltigförklara de omtvistade besluten jämte de åtgärder som kommissionen vidtagit vid inspektionerna. Vidare yrkade Deutsche Bahn att kommissionen skulle förpliktas att återlämna samtliga kopior på handlingar som tagits i samband med inspektionerna.

10 Deutsche Bahn åberopade fem grunder till stöd för talan. Dessa avsåg åsidosättande av den grundläggande rätten till privata lokalers okränkbarhet, som skyddas i artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) och i artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), eftersom det inte fanns något förhandstillstånd från en rättslig myndighet, åsidosättande av den grundläggande rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan och artikel 6 i Europakonventionen, samt flera åsidosättanden av rätten till försvar och åsidosättande av proportionalitetsprincipen.

11 Tribunalen ogillade Deutsche Bahns talan i samtliga mål.

Parternas yrkanden vid domstolen

12 Deutsche Bahn har yrkat att domstolen ska

— upphäva den överklagade domen,

— ogiltigförklara de tre omtvistade besluten, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna i alla förfaranden och instanser.

13 Kommissionen har yrkat att domstolen ska

— ogilla överklagandet, och

— förplikta Deutsche Bahn att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning av överklagandet

Den första grunden: Felaktig tolkning och tillämpning av den grundläggande rätten till privata lokalers okränkbarhet enligt artikel 7 i stadgan och artikel 8 i Europakonventionen

Deutsche Bahns argument

14 Deutsche Bahn anser att tribunalen åsidosatt Europadomstolens dom av den 16 april 2002 i målet Colas Est m.fl. mot Frankrike (nr 37971/97, ECHR 2002-III) och inte beaktat Europadomstolens dom av den 5 maj 2011 i målet Société Métallurgique Liotard Frères mot Frankrike (nr 29598/08) och av den 21 december 2010 i målet Canal Plus m.fl. mot Frankrike (nr 29408/08), eftersom tribunalen i punkt 72 i den överklagade domen fann att avsaknad av ett förhandstillstånd från en rättslig myndighet bara var en av de omständigheter som Europadomstolen beaktade för att avgöra om artikel 8 i Europakonventionen hade åsidosatts.

15 Deutsche Bahn har vidare anfört att det utgjorde felaktig rättstillämpning när tribunalen i punkt 66 i den överklagade domen ur Europadomstolens domar av den 15 februari 2011 i målen Harju mot Finland (nr 56716/09) och Heino mot Finland (nr 56720/09) utläste en allmän princip om att en avsaknad av förhandstillstånd kan kompenseras genom domstolsprövning i efterhand.

16 Slutligen har Deutsche Bahn hävdat att de fem kategorier av garantier som tribunalen nämnt, i punkterna 74–101 i den överklagade domen, inte säkerställer ett tillräckligt skydd för deras rätt till försvar mot de inskränkningar av den grundläggande rätten till privata lokalers okränkbarhet som kommissionens inspektioner i deras lokaler utgör.

17 Kommissionen, med stöd av Eftas övervakningsmyndighet och Konungariket Spanien, har bestritt dessa argument.

Domstolens bedömning

18 Med den första grunden avser Deutsche Bahn att visa att den överklagade domen innehåller felaktig rättstillämpning, eftersom tribunalen i strid med artikel 7 i stadgan och artikel 8 i Europakonventionen fann att avsaknad av förhandstillstånd från en rättslig myndighet inte påverkade de omtvistade beslutens lagenlighet.

19 Domstolen vill härvid påpeka att den grundläggande rätten till privata lokalers okränkbarhet är en allmän unionsrättslig princip (se, för ett liknande resonemang, dom Hoechst/kommissionen, 46/87 och 227/88, EU:C:1989:337, punkt 19, dom Dow Benelux/kommissionen, 85/87, EU:C:1989:379, punkt 30, och dom Dow Chemical Ibérica m.fl./kommissionen, 97/87–99/87, EU:C:1989:380, punkt 16), som numera kommer till uttryck i artikel 7 i stadgan, vilken motsvarar artikel 8 i Europakonventionen.

20 Det framgår också av Europadomstolens praxis att även om skyddet enligt artikel 8 i Europakonventionen kan omfatta vissa kommersiella lokaler, har Europadomstolen slagit fast att offentliga åtgärder får vara mer ingripande när det gäller yrkesmässiga eller kommersiella verksamheter och lokaler än i andra fall (Europadomstolens dom av den 16 december 1992 i målet Niemitz mot Tyskland, serie A nr 251-B, och av den 14 mars 2013 i målet Bernh Larsen Holding AS m.fl. mot Norge, nr 24117/08).

21 I detta fall konstaterar domstolen, liksom generaladvokaten framhållit i punkt 33 i sitt förslag till avgörande, att tribunalen inte gjorde fel när den inte beaktade Europadomstolens domar i de ovannämnda målen Société Métallurgique Liotard Frères mot Frankrike och Canal Plus m.fl. mot Frankrike. Dessa domar från Europadomstolen rörde nämligen inte åsidosättande av artikel 8 utan av artikel 6 i Europakonventionen.

22 I punkt 72 i den överklagade domen påpekade tribunalen med rätta, med hänvisning till § 49 i domen i det ovannämnda målet Colas Est m.fl. mot Frankrike, att Europadomstolen funnit att avsaknaden av ett förhandstillstånd från en rättslig myndighet endast är en av de omständigheter som Europadomstolen beaktar för att avgöra om artikel 8 i Europakonventionen har åsidosatts. Tribunalen tillade i denna punkt 72 att Europadomstolen beaktat omfattningen av den nationella konkurrensmyndighetens befogenheter, omständigheterna runt inskränkningen och den omständigheten att det endast föreskrevs ett begränsat antal garantier. Tribunalen tillade att denna situation skiljer sig från den situation som gäller enligt unionsrätten.

23 Kommissionens kontrollbefogenheter enligt artikel 20.2 i förordning nr 1/2003 inskränker sig till att kommissionens tjänstemän bland annat kan begära att få tillträde till de lokaler som de begär, att få se och ta kopior av de handlingar de efterfrågar samt att begära tillgång till det som förvaras i anvisade möbler (se, för ett liknande resonemang, dom Hoechst/kommissionen, 46/87 och 227/88, EU:C:1989:337, punkt 31).

24 Enligt artikel 20.6 och 20.7 i förordning nr 1/2003 ska – när det berörda företaget motsätter sig en inspektion – tillstånd begäras från en rättslig myndighet om den berörda medlemsstaten lämnar nödvändigt bistånd genom handräckning av polisen eller annan motsvarande verkställande myndighet för att inspektionen ska kunna genomföras och ett sådant tillstånd krävs enligt nationell rätt. Tillstånd får också begäras i förebyggande syfte. I artikel 20.8 i förordningen anges att om den nationella rättsliga myndigheten konstaterar att de planerade tvångsåtgärderna varken är godtyckliga eller alltför långtgående i förhållande till föremålet för inspektionen, får den inte ifrågasätta att inspektionen behövs. Detta kan, enligt den bestämmelsen, endast prövas i efterhand av EU-domstolen.

25 Följaktligen var det inte felaktig rättstillämpning när tribunalen i punkt 67 i den överklagade domen slog fast att avsaknad av ett förhandstillstånd från en rättslig myndighet mot bakgrund av Europadomstolens praxis inte i sig kan innebära att en inspektionsåtgärd är rättsstridig.

26 Vad gäller Deutsche Bahns argument att det utgjorde felaktig rättstillämpning när tribunalen i punkt 66 i den överklagade domen grundade sig på Europadomstolens domar i de ovannämnda målen Harju mot Finland och Heino mot Finland, kan det konstateras att Europadomstolen uttryckligen bekräftat att avsaknaden av rättsliga förhandsgarantier kan kompenseras genom en domstolsprövning i efterhand av såväl sak- som rättsfrågor.

27 Av detta följer att Deutsche Bahns argument (såsom de sammanfattats i punkterna 15 och 26 ovan) saknar grund.

28 Slutligen kan det konstateras att tribunalen – efter att i punkt 73 i den överklagade domen ha erinrat om att Europadomstolens praxis ger vid handen att skyddet mot godtyckliga inskränkningar från statsmaktens sida förutsätter en strikt rättslig reglering och strikt avgränsning – i punkterna 74–100 i domen tog upp och prövade fem kategorier av garantier som ska vara uppfyllda vid inspektionsbeslut. Tribunalen kom i punkt 100 fram till att samtliga dessa garantier var säkerställda i förevarande fall.

29 Det räcker därvid att notera att den detaljerade prövning som tribunalen gjort uppfyller såväl Europadomstolens krav, såsom dessa framgår av punkten ovan, som kraven enligt lydelsen av förordning nr 1/2003 och EU-domstolens praxis.

30 Det framgår nämligen av artikel 20.4 i förordning nr 1/2003 att ett inspektionsbeslut ska ange föremålet för och syftet med inspektionen och de påföljder som det berörda företaget riskerar samt upplysa företaget om rätten att få beslutet prövat av EU-domstolen.

31 Det framgår vidare av fast rättspraxis att kommissionens kontrollbefogenheter är väl avgränsade, oavsett om det är fråga om bland annat handlingar som inte är affärshandlingar och som är uteslutna från kommissionens undersökningsområde, rätten till juridiskt biträde, rätten till sekretess för skriftväxlingen mellan advokat och klient eller skyldigheten att inspektionsbeslutet ska vara motiverat jämte möjligheten att föra talan mot beslutet vid unionsdomstolen (se, för ett liknande resonemang, dom Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punkterna 44–50).

32 Som generaladvokaten påpekat i punkt 38 i sitt förslag till avgörande och som noterats i punkt 26 ovan, kan avsaknaden av rättsliga förhandsgarantier enligt Europadomstolen kompenseras genom en domstolsprövning i efterhand, vilket således utgör en grundläggande garanti för att säkerställa att en inspektionsåtgärd är förenlig med artikel 8 i Europakonventionen (se, bland annat, Europadomstolens dom av den 2 oktober 2014 i målet Delta Pekárny A.S. mot Tjeckien, nr 97/11, §§ 83, 87 och 92).

33 Just så är fallet med det system som inrättats i Europeiska unionen, i och med att artikel 20.8 i förordning nr 1/2003 uttryckligen stadgar att EU-domstolen är behörig att pröva lagligheten av kommissionens inspektionsbeslut.

34 Den prövning som föreskrivs i fördragen förutsätter att unionsdomstolen gör en fullständig prövning på grundval av de omständigheter som sökanden har anfört till stöd för sina grunder, det vill säga behandlar såväl sak- som rättsfrågor (se, för ett liknande resonemang, dom Chalkor/kommissionen, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 62, och dom CB/kommissionen, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punkt 44).

35 Tribunalen hade alltså fog för slutsatsen att den grundläggande rätten till privata lokalers okränkbarhet, som skyddas i artikel 8 i Europakonventionen, inte åsidosätts för att det saknas förhandstillstånd från en rättslig myndighet.

36 Följaktligen har inte heller artikel 7 i stadgan åsidosatts.

37 Överklagandet kan därmed inte bifallas på den första grunden.

Den andra grunden: Oriktig tolkning och tillämpning av rätten till ett effektivt domstolsskydd enligt artikel 47 i stadgan och artikel 6.1 i Europakonventionen

Deutsche Bahns argument

38 Deutsche Bahn har gjort gällande att det utgjorde felaktig rättstillämpning när tribunalen fann att eftersom unionsrätten tillhandahåller en domstolsprövning i efterhand, stred de omtvistade besluten inte mot den grundläggande rätten till ett effektivt domstolsskydd.

39 Deutsche Bahn har särskilt kritiserat att tribunalen grundade sitt resonemang på Europadomstolens domar i de ovannämnda målen Société Métallurgique Liotard Frères mot Frankrike och Canal Plus m.fl. mot Frankrike, trots att de faktiska omständigheterna inte var jämförbara. Den franska konkurrensmyndigheten hade nämligen i dessa ärenden fått förhandstillstånd från en rättslig myndighet.

40 Kommissionen, med stöd av Eftas övervakningsmyndighet och Konungariket Spanien, har bestritt dessa argument.

Domstolens bedömning

41 Domstolen konstaterar inledningsvis att tribunalen hade fog för sin slutsats i punkterna 109 och 110 i den överklagade domen att det framgår av Europadomstolens domar i de ovannämnda målen Société Métallurgique Liotard Frères mot Frankrike och Canal Plus mot Frankrike att det som avses är hur grundlig prövningen är och inte när den utförs, varvid prövningen ska omfatta samtliga faktiska och rättsliga omständigheter och möjliggöra upprättelse om en åtgärd som anses vara rättsstridig redan har vidtagits.

42 Tribunalen påpekade också i punkt 112 i den överklagade domen att när unionsdomstolen prövar en talan om ogiltigförklaring av ett inspektionsbeslut utför den en prövning i såväl rättsligt som faktiskt avseende och har behörighet att pröva bevisningen och ogiltigförklara det angripna beslutet.

43 Den bedömningen är också i linje med domstolens fasta praxis som domstolen erinrat om i punkt 34 ovan. De bedömningar som tribunalen gjorde i punkterna 109–112 i den överklagade domen utgör således inte felaktig rättstillämpning.

44 Dessutom har, i motsats till vad Deutsche Bahn hävdat, ett företag som är föremål för inspektionsbeslut möjlighet att bestrida beslutets laglighet, och detta, såsom generaladvokaten påpekat i punkt 46 i sitt förslag till avgörande, omedelbart efter det att företaget har meddelats beslutet. Det finns alltså inget krav på att företaget ska vänta tills kommissionen har antagit det slutgiltiga beslutet angående den misstänkta överträdelsen av konkurrensreglerna innan det väcker en talan om ogiltigförklaring vid unionsdomstolen.

45 Slutligen erinrade tribunalen i punkt 113 om att kommissionen, för det fall att ett inspektionsbeslut ogiltigförklaras eller en kontrollåtgärd konstateras vara rättsstridig, enligt domstolens praxis är förhindrad att använda de uppgifter som har samlats in i det sammanhanget i ett överträdelseförfarande. Detta utgör en garanti i unionsrätten som syftar till att säkerställa rätten till ett effektivt rättsmedel vid domstol (dom Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punkt 49).

46 Av vad som anförts följer att tribunalen hade fog för sin slutsats att den grundläggande rätten till ett effektivt domstolsskydd, som garanteras i artikel 6.1 i Europakonventionen, inte åsidosätts genom avsaknad av förhandsprövning från en rättslig myndighet.

47 Domstolen erinrar om att denna grundläggande rättighet är en allmän unionsrättslig princip, som numera kommer till uttryck i artikel 47 i stadgan, en bestämmelse som är unionsrättens motsvarighet till artikel 6.1 i Europakonventionen (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom Chalkor/kommissionen, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 52 och där angiven rättspraxis, dom Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 40, och dom CB/kommissionen, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punkt 43).

48 Av dessa skäl finner domstolen att inte heller artikel 47 i stadgan har åsidosatts.

49 Överklagandet kan därför inte bifallas på den andra grunden.

Den tredje grunden: Åsidosättande av rätten till försvar genom felaktigheter i samband med den första inspektionen

Deutsche Bahns argument

50 Deutsche Bahn har kritiserat tribunalens slutsats, i punkt 162 i den överklagade domen, att kommissionen lagligen kunde informera sina tjänstemän om misstankarna mot DUSS före det första inspektionsbeslutet.

51 Enligt Deutsche Bahn skapade kommissionen medvetet en risk för att den information om DUSS som lämnades till kommissionens tjänstemän skulle få dem att specifikt inrikta sin uppmärksamhet på de handlingar som rörde DUSS, trots att den första inspektionen inte avsåg dessa. I motsats till vad tribunalen fann är det undantag från förbudet att använda handlingar som saknar samband med inspektionens syfte som domstolen godtog i domen Dow Benelux/kommissionen (85/87, EU:C:1989:379) följaktligen inte tillämpligt.

52 Deutsche Bahn har gjort gällande att denna förhandsinformation om DUSS till kommissionens tjänstemän inte var nödvändig för en effektiv tillämpning av konkurrensreglerna.

53 Kommissionen har bestritt att Deutsche Bahns argument – nämligen att det utgjorde felaktig rättstillämpning av tribunalen när den tillät upptäckter som gjorts av en tillfällighet – kan prövas i sak. Detta är en fråga om fastställande av faktiska omständigheter och kan därför inte tas upp inom ramen för ett överklagande.

Domstolens bedömning

54 Vad gäller frågan huruvida förevarande grund kan prövas i sak, vilket kommissionen bestritt, konstaterar domstolen följande. Deutsche Bahn har inte bara begärt att domstolen ska göra en ny bedömning av de faktiska omständigheterna, utan har även gjort gällande att tribunalen gjorde en felaktig rättstillämpning när den fann att kommissionen lagligen kunde informera sina tjänstemän före den första inspektionen om att det förelåg misstankar mot DUSS, som en del av ärendets allmänna bakgrund.

55 Den tredje grunden kan därför tas upp till sakprövning.

56 Vad gäller bedömningen i sak, ska kommissionen enligt artikel 20.4 i förordning nr 1/2003 motivera ett beslut om inspektion och ange föremålet för och syftet med inspektionen. Detta utgör, såsom domstolen har slagit fast, ett grundläggande krav inte bara för att visa att de åtgärder som är avsedda att vidtas inom de berörda företagen är motiverade, utan också för att företagen ska kunna förstå hur

omfattande deras samarbetsskyldighet är, samtidigt som deras rätt till försvar skyddas (dom Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punkt 47, och dom Nexans och Nexans France/kommissionen, C-37/13 P, EU:C:2014:2030, punkt 34).

57 Enligt artikel 28.1 i förordning nr 1/2003 får vidare de upplysningar som samlats in under undersökningar inte användas för andra ändamål än de som anges i tillståndet för eller beslutet om undersökningen (se, för ett liknande resonemang, dom Dow Benelux/kommissionen, 85/87, EU:C:1989:379, punkt 17).

58 Domstolen har slagit fast att det förbudet är avsett att – utöver sekretessen, som uttryckligen nämns i artikel 28 i förordningen – skydda de berörda företagens rätt till försvar, som artikel 20.4 syftar till att säkerställa. Dessa rättigheter skulle nämligen allvarligt kränkas om kommissionen kunde åberopa bevis mot företagen, vilka inhämtats under en undersökning men inte har något samband med föremålet för och syftet med undersökningen i fråga (se, för ett liknande resonemang, dom Dow Benelux/kommissionen, 85/87, EU:C:1989:379, punkt 18).

59 Däremot är det inte förbjudet för kommissionen att inleda en undersökning i syfte att kontrollera eller komplettera uppgifter som den händelsevis fått kännedom om under en tidigare undersökning, om det av dessa uppgifter framgår att det förekommit beteenden som strider mot konkurrensreglerna i fördraget. Ett sådant förbud skulle gå utöver vad som är nödvändigt för att skydda företagshemligheter och rätten till försvar, och skulle således på ett obefogat sätt hindra kommissionen från att fullgöra sin uppgift att övervaka att konkurrensreglerna iakttas på den gemensamma marknaden och att avslöja överträdelser av artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom Dow Benelux/kommissionen, 85/87, EU:C:1989:379, punkt 19).

60 Av vad som anförts följer att kommissionen är skyldig att motivera ett beslut om inspektion. Eftersom motiveringen av beslutet avgränsar de befogenheter som kommissionens tjänstemän ges, får endast sådana handlingar som omfattas av inspektionens ändamål eftersökas.

61 Det framgår såväl av punkt 162 i den överklagade domen som av kommissionens förklaringar vid förhandlingen att kommissionen omedelbart hade informerat sina tjänstemän före den första inspektionen om att det hade inkommit ett ytterligare klagomål mot Deutsche Bahn rörande dotterbolaget DUSS.

62 Som generaladvokaten understrukit i punkt 69 i sitt förslag till avgörande, förutsätter effektiva inspektioner att kommissionen i förväg ger ansvariga tjänstemän alla upplysningar som de behöver för att förstå arten och omfattningen av den eventuella överträdelsen av konkurrensreglerna samt uppgifter beträffande logistiken för själva inspektionen. Alla dessa upplysningar måste dock avse föremålet för inspektionen som förordnats i beslutet.

63 I punkt 75 i den överklagade domen erinrade tribunalen korrekt om att kommissionens inspektionsbeslut måste vara motiverat. Tribunalen beaktade emellertid inte den omständigheten att om kommissionen före den första inspektionen informerade sina tjänstemän om att det hade inkommit ett ytterligare klagomål mot det berörda företaget, så måste föremålet för inspektionen, såsom detta preciseras i beslutet, också omfatta omständigheterna rörande detta ytterligare klagomål.

64 Denna förhandsinformation, som inte avsåg ärendets allmänna bakgrund utan förekomsten av ett separat klagomål, har inget samband med föremålet för det första inspektionsbeslutet. Att det klagomålet inte nämndes som en del av föremålet för det inspektionsbeslutet strider följaktligen mot motiveringsskyldigheten och mot det berörda företagets rätt till försvar.

65 Domstolen konstaterar vidare att tribunalen i punkt 134 i den överklagade domen uttryckligen konstaterade att den omständigheten att det andra inspektionsbeslutet antogs under tiden för den första inspektionen visar hur betydelsefulla de uppgifter som inhämtades vid detta tillfälle var för

beslutet om den andra inspektionen och att den tredje inspektionen otvetydigt till viss del genomfördes till följd av de uppgifter som hade inhämtats vid de två första inspektionerna. Slutsatsen av detta blev att de omständigheter under vilka uppgifterna om DUSS inhämtades vid den första inspektionen kunde påverka lagenligheten av det andra och det tredje inspektionsbeslutet.

66 Den första inspektionen var således behäftad med en felaktighet, eftersom kommissionens tjänstemän, som i förväg fått kännedom om uppgifter som saknade samband med föremålet för den inspektionen, beslagtog handlingar som inte hörde till inspektionen så som denna avgränsats i det första omtvistade beslutet.

67 Av vad som anförts följer att det utgjorde felaktig rättstillämpning när tribunalen i punkt 162 i den överklagade domen fann att det var lagenligt att före det första inspektionsbeslutet, som allmän bakgrundsinformation, informera kommissionens tjänstemän om att det förelåg ett klagomål mot DUSS, utan att även ange skälen för detta, trots att den förhandsinformationen uppenbart inte hade något samband med föremålet för det första inspektionsbeslutet. Därmed åsidosattes de garantier som kringgärdar kommissionens befogenheter vid inspektioner.

68 Överklagandet ska därmed bifallas på den tredje grunden.

69 Följaktligen ska den överklagade domen upphävas i den del tribunalen ogillade talan avseende det andra och det tredje inspektionsbeslutet. Det saknas därvid anledning att pröva den fjärde grund som Deutsche Bahn åberopat till stöd för sitt överklagande, varigenom det gjorts gällande att tribunalen åsidosatte bevisbördereglerna. Deutsche Bahn har åberopat även denna fjärde grund som stöd för yrkandet att det andra och det tredje inspektionsbeslutet ska ogiltigförklaras.

Prövning av talan vid tribunalen

70 Enligt artikel 61 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol kan domstolen, om den upphäver tribunalens avgörande, själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande. Så är fallet här.

71 Det följer av punkterna 56–67 ovan att den tredje grunden för talan i första instans är välgrundad och att det andra och det tredje inspektionsbeslutet ska ogiltigförklaras på grund av åsidosättande av rätten till försvar.

Rättegångskostnader

72 Enligt artikel 184.2 i rättegångsreglerna ska domstolen besluta om rättegångskostnaderna när överklagandet bifalls och domstolen avgör målet slutligt.

73 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 184.1 ska tillämpas i mål om överklagande, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.

74 Enligt artikel 138.3 i rättegångsreglerna ska vardera parten bära sina rättegångskostnader om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter. Domstolen får emellertid besluta att en part ska ersätta en del av den andra partens rättegångskostnader, om det framstår som skäligt med hänsyn till omständigheterna i målet.

75 Eftersom Deutsche Bahns överklagande delvis bifalls, ska kommissionen förpliktas att utöver att bära hälften av sina egna rättegångskostnader avseende förevarande överklagande även ersätta hälften av Deutsche Bahns rättegångskostnader i detta förfarande. Deutsche Bahn ska bära hälften av sina rättegångskostnader avseende överklagandet och ersätta hälften av kommissionens rättegångskostnader i detta förfarande.

76 Vad gäller rättegångskostnaderna i första instans, ska kommissionen ersätta rättegångskostnaderna avseende målen T-290/11 och T-521/11, medan Deutsche Bahn ska ersätta kostnaderna beträffande mål T-289/11.

77 Enligt artikel 140.1 i rättegångsreglerna ska de medlemsstater som har intervenerat bära sina rättegångskostnader. Konungariket Spanien ska med tillämpning av denna bestämmelse bära sina rättegångskostnader avseende såväl förfarandet i första instans som överklagandet.

78 Enligt artikel 140.2 i rättegångsreglerna ska Eftas övervakningsmyndighet bära sina rättegångskostnader när den har intervenerat. Eftas övervakningsmyndighet ska följaktligen bära sina rättegångskostnader avseende såväl förfarandet i första instans som överklagandet.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

1) Europeiska unionens tribunals dom Deutsche Bahn m.fl./kommissionen (T-289/11, T-290/11 och T-521/11, EU:T:2013:404) upphävs i den del tribunalen ogillade talan avseende det andra och det tredje inspektionsbeslutet, K(2011) 2365 av den 30 mars 2011 respektive K(2011) 5230 av den 14 juli 2011.

2) Europeiska kommissionens beslut K(2011) 2365 av den 30 mars 2011 och K(2011) 5230 av den 14 juli 2011 ogiltigförklaras.

3) Överklagandet ogillas i övrigt.

4) Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH och DB Schenker Rail Deutschland AG ska bära hälften av sina rättegångskostnader avseende förevarande överklagande samt ersätta hälften av Europeiska kommissionens rättegångskostnader i detta förfarande.

5) Europeiska kommissionen ska bära hälften av sina rättegångskostnader avseende förevarande överklagande samt ersätta hälften av rättegångskostnaderna för Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH och DB Schenker Rail Deutschland AG i detta förfarande.

6) Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH och DB Schenker Rail Deutschland AG ska ersätta rättegångskostnaderna avseende mål T-289/11.

7) Europeiska kommissionen ska ersätta rättegångskostnaderna avseende målen T-290/11 och T-521/11.

8) Konungariket Spanien ska bära sina rättegångskostnader.

9) Eftas övervakningsmyndighet ska bära sina rättegångskostnader.

Underskrifter